

Klasa 3

Edukacja polonistyczna

- słucha dłuższych wypowiedzi nauczyciela i rówieśników kierowanych do grupy oraz do niego/niej osobiście i je rozumie;
- słucha w skupieniu złożonych instrukcji, poleceń, zapamiętuje je i wykorzystuje do wykonania wieloetapowych zadań;
- uważnie słucha wypowiedzi innych osób podczas przedstawień, świąt narodowych, dnia patrona szkoły z zachowaniem postawy adekwatnej do sytuacji;
- zachowuje zasady aktywnego słuchania;
- cierpliwie słucha wypowiedzi osób z trudnościami w komunikowaniu się;
- wykonuje wieloetapowe zadania po wystuchaniu złożonej instrukcji;
- uczestniczy w grach i zabawach po wystuchaniu instrukcji nauczyciela, ucznia lub z nagrania;
- słucha krytycznie, weryfikuje polecenia, zadając pytania;
- prosi o powtórzenie w sytuacji braku zrozumienia lub braku pewności zrozumienia;
- słucha rozbudowanych wypowiedzi i utworów literackich, w tym tekstów o charakterze historycznym i przekazów multimedialnych potrzebnych do tworzenia notatek;
- na podstawie słuchanego przekazu tworzy notatki wizualne, np. mapę myśli;
- słucha uważnie wypowiedzi osób podczas wydarzeń kulturalnych;
- słucha krytycznie różnych sposobów interpretacji wierszy lub prozy;
- naśladuje wzorcową recytację i poszukuje własnych sposobów interpretacji tekstów;
- słucha uważnie wypowiedzi innych w sposób umożliwiający nawiązanie do rozmówcy;
- zachowuje kulturę słuchania i przejawia szacunek dla odmiennych poglądów;
- wypowiadając się, stosuje pauzy gramatyczne, właściwą intonację, tempo i siłę głosu;
- proponuje własne sposoby interpretacji tekstów literackich;
- formułuje pytania dotyczące zadań do wykonania, niezrozumiałych pojęć i treści oraz sytuacji życiowych;
- układa pytania do wywiadu ze znaną osobą;
- formułuje wielozdaniowe wypowiedzi z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa oraz planu wypowiedzi; stosuje zdania rozwinięte i złożone;
- tworzy ustny opis przedmiotów oraz opowiada zgodnie z planem i według ilustracji z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa;
- prezentuje w ciekawy sposób, używając argumentacji, wybraną książkę, ciekawostki i zagadnienia naukowe oraz efekty doświadczenia;
- analizuje własne wypowiedzi i poprawia w nich błędy, np. powtórzenia, błędy gramatyczne;
- układa pytania otwarte do tekstu;
- zadaje pytania dotyczące problemów, które mogą być tematem dalszych rozmów;
- układa opowiadanie na podstawie tekstu literackiego;
- układa twórcze opowiadanie na podany temat;
- układa sprawozdanie z wykonanego zadania, pracy zespołu, z wycieczki;
- recytuje wiersze z różną siłą głosu, w różnym tempie, z odpowiednią pauzą i intonacją;
- stosuje różne sposoby interpretacji wierszy i prozy;
- samodzielnie dobiera do konkursów i prezentacji repertuar i styl interpretacji utworu;
- układa i odgrywa proste scenki w parze i w grupie;
- w kulturalny sposób przedstawia swój punkt widzenia w dyskusji;
- z empatią odnosi się do rozmówcy;

- rozróżnia języki potoczny i oficjalny, stosuje każdy z nich we właściwych sytuacjach;
- właściwie buduje i odbiera informacje zwrotne;
- dba o kulturę języka w życiu codziennym;
- rozpoznaje i tworzy anagramy;
- tworzy nowe wyrazy, imiona, nazwy krain geograficznych, planet, roślin zwierząt;
- nadaje nowe znaczenia znanym wyrazom;
- dobiera i układa rymy do podanych słów;
- układa i recytuje rymowanki na dany temat;

- płynnie, poprawnie i wyraziście czyta nowy tekst prozatorski, wiersz, dialog;
- czyta płynnie teksty zawierające trudne wyrazy;
- czyta po cichu złożone polecenia w podręczniku, treści zadań o różnym stopniu trudności i je analizuje;
- czyta po cichu drukowane teksty, instrukcje gry lub obsługi urządzenia;
- czyta po cichu czasopisma oraz teksty popularnonaukowe;
- określa cechy i ocenia postępowanie bohaterów;
- określa relacje pomiędzy bohaterami występującymi w opowiadaniu;
- ustala kolejność zdarzeń w tekstach literackich i opowiadaniach oraz wskazuje związki przyczynowo - skutkowe;
- wskazuje wydarzenia, które mają wpływ na zmianę postępowania bohatera;
- określa nastrój utworu;
- wskazuje morał i myśl przewodnią utworu;

- krytycznie ocenia wydarzenia, postawy, fakty i opinie zawarte w tekstach;
- wyszukuje w tekście niezrozumiałe i trudne wyrazy, wyrażenia oraz związki frazeologiczne;
- wyszukuje w tekście odpowiedzi na pytania nauczyciela dotyczące miejsca i czasu akcji, bohaterów, najciekawszych wydarzeń;
- wymyśla dalsze przygody bohaterów przeczytanego opowiadania;
- wprowadza dialog do przeczytanego opowiadania;
- zmienia miejsce i czas akcji w opowiadaniu;
- wyróżnia dialogi w tekstach literackich, zmienia ich formę w opowiadanie;
- zmienia opowiadanie w dialog;
- wyszukuje w tekstach fragmenty będące charakterystyką postaci;
- wyszukuje opisy w samodzielnie czytanych lekturach;
- wyodrębnia wątki i wskazuje narratora;
- korzysta z biblioteki szkolnej, wypożycza różne książki;
- czyta samodzielnie książkę wybraną według swoich zainteresowań lub z polecenia;
- samodzielnie prezentuje przeczytaną książkę, potrafi ją zareklamować;
- realizuje projekty czytelnicze;

- pisze czytelnie, w dobrym tempie;
- dokonuje samooceny i korekty zapisu;
- właściwie rozmieszcza tekst na każdej stronie w zeszycie;
- dba o estetykę zapisu w zeszycie;
- wyjaśnia pojęcia: *opowiadanie*, *opis*; wskazuje różnice między nimi;
- samodzielnie układa opowiadanie (6–10 zdań) na podstawie historyjki obrazkowej, lektury lub własnych doświadczeń;
- układa opowiadanie twórcze;
- redaguje opis na podstawie obserwacji, ilustracji, według planu i zgromadzonego słownictwa;
- tworzy charakterystykę postaci lub bohatera utworu literackiego;

- tworzy pamiętnik, książkę kucharską, powieść klasową;
- pisze adres i adresuje kopertę;
- samodzielnie redaguje życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, list;

- zapisuje ciekawe informacje ze swojego życia oraz z życia klasy (notatki kronikarskie);
- układa i pisze instrukcję do gry opracowanej samodzielnie lub w zespole;
- samodzielnie układa i pisze recenzję książki lub przedstawienia oraz podziękowanie i gratulacje;
- redaguje e-mail;
- pisze ze słuchu wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa;
- pisze zgodnie z poznanymi zasadami ortograficznymi i zachowuje czujność w pisaniu;
- prawidłowo przenosi wyrazy;
- pisze poprawnie opracowane na zajęciach wyrazy z ó, h, ch, ż, rz, z pisownią trudną do objaśnienia;
- wyjaśnia pisownię wyrazów, stosując poznane zasady ortograficzne;
- zna i na ogół stosuje zasady pisowni wyrazów z trudnościami ortograficznymi;
- zna niektóre wyjątki w pisowni: sz po spółgłoskach (pszczoła, pszenica, kształt, wszyscy, wszędzie) oraz u w wyrazach skuwka, zasuwka;
- stosuje wielokropek i myślnik;
- zapisuje teksty, w tym dialogi, z użyciem znaków interpunkcyjnych;
- używa cudzysłowu, zapisując cytaty;
- stosuje skróty: kg, dag, g, km, m, cm, l, godz., min, s, zł, gr, ul., nr, np., pt., itd., itp.;
- wyjaśnia, dlaczego po niektórych skrótach nie stawia się kropek;
- używa skrótowców;
- porządkuje wyrazy według pierwszej i drugiej litery w wyrazie;
- wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce, wyszukuje wyrazy w słownik i encyklopedii, tworzy listy nazwisk itp.;
- zapisuje liczebniki główne i porządkowe w zakresie 1000;
- poprawnie pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy i wyrażenia związane z różnymi dyscyplinami naukowymi;
- poprawnie pisze imiona i nazwiska, tytuły książek i czasopism, dzieł malarskich i muzycznych, sztuk teatralnych, filmów, zabytków, instytucji, nazwy narodowości i mieszkańców kontynentów, krajów, regionów, miejscowości;
- stosuje właściwą wielkość liter w poznanych nazwach geograficznych i administracyjnych;
- układa i zapisuje plan wypowiedzi;
- przekształca plan wypowiedzi – zamienia zdania oznajmujące na równoważniki zdań i odwrotnie;
- rozróżnia zdania i równoważniki zdań;
- rozwija zdania i je skraca;
- zapisuje wypowiedzi o wskazanej liczbie zdań;
- rozpoznaje i układa zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące w wypowiedziach ustnych oraz zapisuje te zdania;
- wykorzystuje rodzaje zdań w dialogu;
- sprawnie przekształca zdania oznajmujące w pytające i nakazy oraz odwrotnie;
- tworzy zdania złożone ze zdań pojedynczych, używając odpowiednich spójników;
- buduje zdania współrzędnie złożone i podrzędnie złożone z dwóch zdań pojedynczych i wykonuje operację odwrotną;
- definiuje rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin, rzeczy, zjawisk przyrodniczych, uczuć, stanów;
- definiuje czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności;
- definiuje przymiotniki jako wyrazy oznaczające cechy;
- wskazuje poznane części mowy w mowie i w piśmie;
- uzupełnia zdania częściami mowy w odpowiedniej formie;
- rozpoznaje czasy – teraźniejszy, przeszły i przyszły czasownika;
- rozpoznaje przysłówki i liczebniki;
- tworzy rodziny wyrazów,

- unika powtórzeń w wypowiedziach, stosując wyrazy bliskoznaczne;
- stosuje zdrobnienia i zgrubienia;
- wymienia przykłady homonimów;
- poprawnie buduje zdanie złożone;
- układa zdania rozwinięte;
- posługuje się pojęciami: *zwrotka*, *rym* podczas analizy wierszy;
- wymienia różnice między prozą a wierszami;
- tworzy rymowanki;
- dostrzega poetyckie określenia w wierszu;
- rozpoznaje zagadkę, list, ogłoszenie, życzenia, opis, opowiadanie, podziękowanie, notatkę instrukcję, recenzję, pozdrowienia, reklamę.

Edukacja matematyczna

- sprawnie określa kierunki na płaszczyźnie i względem różnych obiektów oraz różnych punktów widzenia;
- planuje, koduje i odkodowuje ruch za pomocą umownych znaków;
- czyta plany;
- podaje kierunek ze swojego punktu widzenia i punktu widzenia drugiej osoby;
- porównuje wysokości, szerokości i długości, szacując je na oko oraz za pomocą różnych wielkości;
- swobodnie posługuje się pojęciami: *pion*, *poziom*, *skos*;
- liczy wpród i wstecz od podanej liczby: po 1, po 2, po 5, po 10, po 100 do 1000;
- liczy od podanej liczby w dowolnym zakresie;
- odczytuje i zapisuje liczby w zakresie 1000;
- odczytuje i zapisuje wybrane liczby do miliona;
- zna strukturę liczby trzycyfrowej, wyróżnia rzędy jedności, dziesiątek i setek;
- określa kolejność, posługując się liczbą porządkową w poznanym zakresie;
- porównuje liczby w zakresie 1000 zastosowaniem znaków: $<$, $>$, $=$.
- korzysta z własności działań;
- rozumie istotę dodawania i odejmowania;
- praktycznie stosuje prawo przemienności i łączności dodawania (w celu ułatwienia wykonania działania);
- porównuje sumy i różnice – wyjaśnia związki między dodawaniem i odejmowaniem;
- poprawnie zapisuje przeprowadzane obliczenia w poznanym zakresie;
- rozkłada liczby na składniki;
- dopełnia liczbę do danej liczby;
- liczy i przelicza w dostępnym zakresie;
- rozumie strukturę liczby dwucyfrowej i trzycyfrowej;
- wyróżnia rząd jedności, dziesiątek, setek i tysięcy, posługując się liczbą porządkową;
- zapisuje liczby za pomocą cyfr;
- porównuje liczby słownie oraz z użyciem znaków: $>$, $<$, $=$ w zakresie 1000;
- dodaje w pamięci do podanej liczby i odejmuje w pamięci od podanej liczby;
- mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia;
- wykonując obliczenia, stosuje własne oraz poznane strategie;
- dodaje i odejmuje liczby trzycyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik;
- rozwiązuje zadania z treścią wymagające wykonania jednego działania (w tym porównywania różnicowego);

- rozwiązuje zadania złożone;
- wyróżnia problem matematyczny i wybiera strategię rozwiązania;
- odkodowuje i koduje problemy matematyczne za pomocą znaków umownych i kodów;
- odczytuje i analizuje dane z diagramów;
- wyjaśnia problem matematyczny i własną strategię jego rozwiązania;
- rozwiązuje i układa łamigłówki matematyczne;
- rozpoznaje i nazywa figury geometryczne: *kwadrat, prostokąt, koło, trójkąt* (także w różnym ułożeniu oraz gdy zachodzą na siebie);
- rysuje odręcznie kwadraty i prostokąty, wykorzystując siatkę kwadratową;
- rozpoznaje i kreśli krzywą, łamaną, prostą, odcinek, punkt;
- rysuje koło za pomocą cyrkla;
- rozpoznaje prostopadłość, równoległość;
- mierzy długość odcinków i rysuje odcinki o podanej długości;
- mierzy długości boków figur geometrycznych (w centymetrach, milimetrach, metrach);
- wyjaśnia związki między jednostkami długości, postępuje się wyrażeniami dwumianowanymi;
- wyjaśnia pojęcie: *kilometr*;
- mierzy boki i oblicza obwody kwadratu, prostokąta, trójkąta (w centymetrach, milimetrach, metrach);
- oblicza obwody figur o podanych bokach;
- wyróżnia symetrię w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka;
- rysuje figury w powiększeniu i pomniejszeniu;
- dzieli na dwie i cztery równe części; używa pojęć: *połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część* lub *ćwierć*;
- sprawnie wykonuje obliczenia pieniężne, zna nominały polskich monet i banknotów;
- stosuje obliczenia pieniężne w sytuacjach codziennych, wymagających takich obliczeń;
- zamienia złote na grosze i odwrotnie;
- zna wybrane monety i banknoty używane poza granicami kraju, rozumie różnicę w nominatach i sile nabywczej, np. 1 złotego, 1 euro;
- odczytuje godziny i minuty na zegarze ze wskazówkami i elektronicznym, w systemach 12- i 24-godzinnym, z uwzględnieniem pojęć: *dość, godzina, minuta, sekunda, kwadrans*;
- wykonuje obliczenia zegarowe;
- odczytuje daty za pomocą kalendarza tradycyjnego;
- zapisuje i odczytuje liczby rzymskie od I do C;
- mierzy temperaturę za pomocą termometru i odczytuje jego wskazania, porównuje wartości temperatur;
- porównuje temperatury;
- szacuje ilość płynów, odległość, długość, szerokość, wysokość, koszt, czas, masę, liczbę elementów;
- używa określeń: *gram, dekagram, kilogram, tona*; zna zależności między tymi jednostkami;
- postępuje się pojęciami: *brutto, netto, tara*;
- odmierza płyny; używa określeń: *litr, pół litra, ćwierć litra*;
- gra w warcaby, szachy, gry planszowe usprawniające umiejętności myślenia strategicznego, rozwiązywania problemów, budowania zasad, przekształcania i tworzenia własnych strategii;
- wykorzystuje umiejętność kreślenia figur geometrycznych podczas zajęć technicznych, plastycznych i komputerowych;
- wykorzystuje pojęcia: *symetria, połowa, ćwierć* podczas składania origami;
- wykorzystuje umiejętność logicznego myślenia, rozwiązując różnorodne zagadki.

Edukacja społeczna

- wyjaśnia, dlaczego należy dbać o dobre relacje;
- bierze udział w planowaniu i przygotowywaniu klasowych uroczystości;
- uczestniczy w akcjach społecznych;
- organizuje i bierze udział w imprezach klasowych i szkolnych;
- podaje przykłady zwyczajów i tradycji rodzinnych oraz narodowych;
- poznaje zwyczaje i tradycje różnych narodów, wskazuje podobieństwa i różnice między Europejczykami, zna ich wkład w tworzenie wspólnego dziedzictwa kulturowego;
- zna i respektuje prawa i obowiązki ucznia;
- potrafi zabrać głos w dyskusji na temat praw dziecka;
- rozumie, że ma obowiązki wobec innych i sumiennie się z nich wywiązuje;
- wykazuje się empatią w stosunku do innych;
- jest tolerancyjna/tolerancyjny wobec odmienności poglądów, wyglądu i zachowań innych ludzi;
- stosuje zasady savoir vivre'u;
- wie, że specjalne okazje wymagają odpowiedniego ubioru;
- efektywnie współpracuje w zespole;
- właściwie reaguje na nieodpowiednie zachowanie innych osób;
- ocenia własne postępowanie: względem siebie, innych ludzi, zwierząt i przyrody;
- wykazuje postawę asertywną wobec ludzi budzących niepokój, namawiających do łamania zasad i praw;
- reaguje właściwie w sytuacji realnego zagrożenia;
- umie w sytuacji zagrożenia powiadomić odpowiednie służby ratownicze;
- wie, jak prowadzić akcję ratującą życie przez podejmowanie praktycznych działań;
- zna zasady bezpiecznego korzystania z danych osobowych;
- zna warunki życia, zabawy i obowiązki dzieci z różnych krajów;
- zna legendy i fakty związane z historią Polski i swojego miejsca zamieszkania;
- samodzielnie opowiada ciekawostki historyczne dotyczące miejsca zamieszkania, regionu, stolicy; korzysta z własnych doświadczeń oraz zdobytych informacji;
- tworzy zasady regulaminu klasowego i ich przestrzega;
- angażuje się na rzecz potrzebujących w Polsce i na świecie, wspiera akcje humanitarne;
- zna nazwy organizacji polskich i międzynarodowych działających na rzecz potrzebujących;
- zna państwa Unii Europejskiej i zna korzyści płynące z tej umowy;
- rozmawia na temat polskich świąt;
- zna polskie stroje ludowe;
- zna ludowe utwory muzyczne, słucha muzyki ludowej z różnych stron świata;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu;
- przedstawia wybrane legendy dotyczące kraju, w którym mieszka;
- zna hymn narodowy i godnie zachowuje się podczas jego śpiewania lub słuchania;
- zna zasady wywieszania flagi narodowej;
- rozpoznaje mundury żołnierza, policjanta, harcerza, strażaka;
- rozpoznaje stroje ludowe różnych regionów;
- zna fakty historyczne związane ze świętami narodowymi, historię odzyskania przez Polskę niepodległości oraz uchwalenia Konstytucji 3 maja;
- aktywnie uczestniczy w szkolnych lub lokalnych obchodach uroczystości narodowych;
- wie, jak się zachować podczas uroczystości szkolnych;
- wymienia imiona i nazwiska, np. pierwszego władcy, pierwszego Polski, obecnego prezydenta Polski;
- wymienia nazwy stolic Polski; ważnych historycznie wydarzeń związanych z dziejami Polski;
- prezentuje zabytki kilku polskich miast, w tym Krakowa i Warszawy;

- zna dorobek minionych epok, ich wartości dla rozwoju człowieka i ich użyteczność do czasów obecnych.

Edukacja przyrodnicza

- rozpoznaje różne gatunki roślin i zwierząt polskich oraz egzotycznych;
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta chronione w Polsce;
- przypisuje poznane zwierzęta do poznanych grup; rozróżnia i opisuje ssaki, ptaki, gady, płazy, ryby, owady oraz pajęczaki;
- rozpoznaje i nazywa części roślin;
- zna budowę kwiatu;
- zna warstwy lasu, potrafi przyporządkować rośliny i zwierzęta do danej warstwy;
- zna bogactwa Ziemi i dzieli je na odnawialne i nieodnawialne;
- rozróżnia przyrodę ożywioną i nieożywioną;
- zna sposoby odżywiania się roślin i zwierząt;
- potrafi wskazać sposoby przystosowania się roślin i zwierząt do środowiska, w którym żyją, np. rośliny i zwierzęta wodne;
- wyróżnia cechy ekosystemów: jezioro, rzeka, morze, pole, staw;
- potrafi wskazać zagrożenia dla ekosystemów wynikające z działalności człowieka;
- poznaje rośliny i zwierzęta różnych ekosystemów Afryki oraz innych kontynentów;
- korzysta z atlasów, albumów przyrodniczych, opowiada o poznanych roślinach lub zwierzętach;
- odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia;
- hoduje roślinę doniczkową w klasie lub w domu;
- wymienia prace gospodarskie, jakie należy wykonać w poszczególnych porach roku;
- zna rośliny uprawiane w Polsce;
- wymienia niektóre rośliny i zwierzęta hodowlane poza Polską, np. ryż;
- wymienia warunki potrzebne do życia roślinom i zwierzętom;
- wymienia korzyści z hodowli zwierząt i upraw roślin;
- wykonuje obserwacje i doświadczenia na podstawie pisemnej instrukcji;
- prowadzi obserwacje demonstrujące tempo rozkładu śmieci w ziemi (np. skórki banana, woreczka foliowego, szkła, chusteczki higienicznej);
- tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo – skutkowego i czasowego;
- wymienia rośliny i zwierzęta chronione w wybranych parkach narodowych;
- podaje cel ochrony przyrody;
- tworzy regulamin zachowania się w miejscach ochrony przyrody;
- opisuje kilka polskich parków narodowych i wskazuje je na mapie;
- wyjaśnia zagrożenia dla środowiska związane z działalnością człowieka, np. smog;
- rozpoznaje i nazywa piktogramy związane z ochroną przyrody;
- wie, co to jest recykling, używanie wielokrotne;
- wie, co to jest kompost, nawóz naturalny;
- wie, w jaki sposób postępować z odpadami nietypowymi: wielkogabarytowymi, toksycznymi, elektrośmieciami;
- opisuje pracę osoby, wykonującej dany zawód np. nauczyciela, odróżnia pracę od służby;
- wyjaśnia znaczenie pracy w różnych zawodach dla społeczeństwa i powiązania między nimi;
- rozróżnia sytuacje, w których należy korzystać z danych numerów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej;
- zna zasady bezpiecznego zachowania się w kontakcie z obcą osobą w Internecie;
- wie, co to są dane wrażliwe;

- wie, jak należy dbać o zdrowie: ruch, odżywianie, sen, odpowiednie ubranie, wietrzenie pomieszczeń, ochrona przed słońcem, noszenie maseczki;
- zna numery alarmowe;
- zna zasady ewakuacji;
- wyjaśnia zasady obowiązujące podczas alarmów próbnych;
- rozpoznaje sygnały alarmowe;
- rozróżnia podstawowe grupy produktów;
- wie, których produktów należy unikać, a które produkty wykluczyć z diety;
- układa jednodniowy jadłospis;
- odczytuje informacje zapisane na opakowaniach – data ważności i skład oraz wartości odżywcze;
- wie, do czego prowadzi niewłaściwa dieta;
- samodzielnie prowadzi i zapisuje obserwacje pogody w kalendarzu pogody;
- nazywa zjawiska atmosferyczne;
- odczytuje informacje z map pogody;
- charakteryzuje zjawiska przyrodnicze w każdej porze roku;
- dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu; rozróżnia znaki ostrzegawcze, zakazu, nakazu, informacyjne;
- zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji – rozumie konieczność noszenia elementów odblaskowych;
- ma świadomość istnienia zagrożeń ze strony środowiska naturalnego, np. nagłej zmiany pogody, huraganu, ulewnych deszczów, burzy, suszy oraz ich następstw: powodzi, pożaru, pioruna; określa odpowiednie sposoby zachowania się w takich sytuacjach;
- ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami oraz stosuje zasady netykiety;
- ma świadomość, że nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia;
- ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka;
- określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz najbliższej okolicy;
- opisuje charakterystyczne formy terenu znajdujące się w okolicy jego/jej zamieszkania;
- wskazuje na mapie fizycznej Polski główne miasta, rzeki, krainy geograficzne;
- czyta proste plany;
- odczytuje podstawowe znaki kartograficzne na mapie;
- wskazuje kierunki główne i pośrednie na mapie;
- wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie;
- zna najważniejsze siedziby instytucji państwowych, np. budynek Sejmu, Pałac Prezydencki;
- przedstawia charakterystyczne dla Polski dziedziny gospodarki lub inne, np. działalność artystyczną, w których Polska odnosi sukcesy lub z których słynie;
- przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym;
- nazywa planety Układu Słonecznego we właściwej kolejności i podaj podstawowe informacje na ich temat.

Edukacja plastyczna

- wyróżnia w kompozycjach poznane kształty w różnym ułożeniu oraz zachodzące na siebie;
- określa różnice i podobieństwa w dwóch lub w kilku zestawionych obrazach;
- interpretuje treść obrazu, określa nastrój dzieła i emocje, które ono wywołuje;
- wykonuje twórcze prace na płaszczyźnie i w przestrzeni, wykorzystując różne poznane

- techniki plastyczne;
- tworzy przedmioty użyteczne, upominki, kierując się wyobraźnią, emocjami, zwraca uwagę na estetykę i dokładność wykonania pracy;
- samodzielnie dobiera materiały potrzebne do wykonania pracy, odmierza ich ilość;
- wykorzystuje narzędzia informatyczne (wybrane edytory tekstu, aplikacje, aparat fotograficzny) do tworzenia zdjęć, plakatów, kolaży itp.;
- bierze udział w wydarzeniach kulturalnych, podczas których prezentuje swoje wytwory;
- rozpoznaje i nazywa wybrane dziedziny sztuki użytkowej: tkactwo, hafciarstwo;
- nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów malarzy, rzeźbiarzy.

Edukacja techniczna

- planuje, organizuje i wykonuje prace i projekty techniczne, współpracując w zespole;
- przygotowuje miejsce pracy, potrzebne narzędzia i materiały;
- zachowuje ład w miejscu pracy, dba o bezpieczeństwo;
- pracuje systematycznie, wykonuje prace do końca w wyznaczonym czasie, oszczędnie gospodaruje materiałami;
- dokonuje samooceny pracy i oceny koleżeńskej zgodnie z podanymi kryteriami;
- ostrożnie operuje urządzeniami i narzędziami potrzebnymi do wykonania pracy;
- zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo oraz zdrowie swoje i innych podczas wykonywania pracy;
- korzystając z instrukcji (pisemnej, ustnej, multimedialnej), wyjaśnia kolejne etapy wykonywania pracy;
- wykonuje kilkuetapowe zadanie zgodnie z poznaną instrukcją;
- wykonuje przedmioty użytkowe, korzystając z różnych materiałów (sklejki, patyczków, tektury i innych);
- podczas wykonywania modeli technicznych stosuje poznaną technologię;
- planuje, organizuje i wykonuje pracę/ przedmiot/model zgodnie z własnym sposobem pracy;
- formułuje instrukcję wykonania pracy technicznej;
- wyjaśnia, jak działają i do czego służą narzędzia (młotek, nożyczki, śrubokręt, dziurkacz, zszywacz, kombinerki, nóż itp.);
- wyjaśnia, jak działają i do czego służą urządzenia wykorzystywane w domu i w szkole (wiertarka, blender, mikser, odkurzacz itp.);
- zna podstawowe zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem narzędzi i urządzeń;
- postępuje się podczas pracy narzędziami pomiarowymi;
- zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań przy użyciu różnego rodzaju narzędzi i urządzeń;
- sprawnie postępuje się podstawowymi przyborami biurowymi, narzędziami, przyborami kuchennymi (np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem, młotkiem, śrubokrętem, nożykiem, igłą, szydełkiem).

Edukacja muzyczna

- słucha dźwięków z otoczenia, poszukuje niekonwencjonalnych źródeł dźwięku;
- słucha z uwagą muzycznych utworów instrumentalnych i wokalnych, podejmuje próby ustnej interpretacji dzieła;
- rozpoznaje dźwięk kilku wybranych instrumentów;
- naśladuje różne odgłosy otoczenia;

- rozwija umiejętność śpiewania melodii z wykorzystaniem poznanych sylab solmizacyjnych;
- rozwija umiejętność wykonywania tematów rytmicznych z wykorzystaniem poznanych sylab;
- w różnych okolicznościach nuci poznane melodie, wyliczanki, piosenki, również tworzone przez siebie;
- śpiewa wybrane piosenki i pieśni związane z tradycją i kulturą Polski podczas różnych okoliczności, indywidualnie oraz w zespole;
- śpiewa hymn Polski z odpowiednią intonacją, w tempie, zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewania;
- śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację głosek i oddech, zachowuje naturalną barwę głosu;
- tańczy według układów charakterystycznych dla poznanych tańców;
- tworzy swobodne improwizacje ruchowe inspirowane muzyką rozrywkową (swing, blues, rock, jazz);
- rozwija umiejętność gry na poznanych instrumentach;
- realizuje schematy rytmiczne indywidualnie i w grupie, wykorzystując różnorodne instrumenty perkusyjne;
- rozwija umiejętność dekodowania i kodowania zapisu dźwięków za pomocą notacji muzycznej;
- rozwija umiejętność postępowania się literowymi nazwami dźwięków w gamie C-dur;
- rozwija w zabawie umiejętność postępowania się poznanymi pojęciami i znakami związanymi z notacją muzyczną, grając na poznanych instrumentach;
- rozróżnia i wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, eksperymentuje, zapisując dźwięk.

Edukacja informatyczna

- postępuje się komputerem w podstawowym zakresie, korzysta z myszy i klawiatury;
- sprawnie postępuje się Programem Paint3D;
- sprawnie pisze za pomocą klawiatury litery, cyfry i inne znaki, wyrazy, zdania;
- korzysta z wybranych gier edukacyjnych; Stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera;
- wie, jaka jest prawidłowa pozycja ciała przy pracy na komputerze, jaka jest bezpieczna odległość;
- rozwija swoje zainteresowania, korzystając z opcji w programach;
- wie jak korzystać z komputera żeby nie narażać własnego zdrowia;
- wie, do czego służy edytor tekstu, pisze polskie znaki diakrytyczne, usuwa litery, wyrazy i całe zdania, stosuje w tekście wyróżnienia, zmienia rozmiar i kolor czcionki;
- wstawia gotowe kształty w edytorze tekstu, wstawia obrazy, łączy obraz z tekstem;
- wie do czego służy przeglądarka w Internecie;
- wie czym jest prezentacja multimedialna;
- zapisuje efekty swojej pracy.

Wychowanie fizyczne

- przestrzega zasad higieny osobistej;
- ma świadomość potrzeby hartowania organizmu;
- ma świadomość własnego ciała (mierzenie wzrostu, masy ciała, samoocena własnej sprawności fizycznej);
- obserwuje własny organizm po wysiłku fizycznym, ma świadomość wpływu ćwiczeń na sprawność fizyczną;
- rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg;

- wykonuje rytmiczne podskoki, rytmiczny bieg, marsz, cwał;
- uświadamia sobie wpływ żywienia na sprawność fizyczną;
- uświadamia sobie potrzebę przestrzegania zasady stopniowania wysiłku;
- zna zasady współdziałania w grupie i ich przestrzega;
- zna zasady rywalizacji i potrafi się do nich dostosować;
- przyjmuje pozycje niskie: przysiad podparty; siady: prosty, skrzyżny, skulny, klęczny, równoważny; klęk: jednonóż, obunóż; leżenie: przodem, tyłem; stanie rozkroczone;
- umie szybko ustawić się w szeregu, dwuszeregu, kole, rozsypce;
- wykonuje marsz, marszobieg (co najmniej 15 minut), trucht, bieg w różnych warunkach terenowych;
- biega po prostej, slalomem, po okręgu;
- biega do wyznaczonego miejsca (5–10 m);
- biega po wyznaczonej trasie;
- biega indywidualnie i grupowo;
- bierze udział w biegu sztafetowym;
- umie startować do biegu z różnych pozycji (wysokiej, niskiej);
- biega wolno i szybko na sygnał ze startu wysokiego i niskiego (40–60 m);
- biega na czas (50 m) – próba sprawności fizycznej;
- wykonuje bieg 4 x 10 m;
- bierze udział w zabawach bieżnych z wysokim unoszeniem kolan, bokiem, tyłem, z przyspieszaniem i zwalnianiem;
- bierze udział w zabawach bieżnych z użyciem różnych przyborów;
- biega między przeszkodami;
- pokonuje przeszkody;
- skacze w górę (obunóż, jednonóż);
- wykonuje skoki z pokonywaniem przeszkód (obunóż, jednonóż);
- wykonuje wieloskoki;
- bierze udział w zabawach skocznych z użyciem różnych przyborów;
- wykonuje skok w dal z miejsca i z rozbiegu;
- wykonuje rzuty oburącz: zza głowy, znad głowy, sprzed głowy, dołem, w przód, w tył, z miejsca, w ruchu;
- wykonuje rzuty jedną ręką;
- wykonuje rzuty na odległość małymi przedmiotami;
- rzuca do nieruchomego celu;
- rzuca piłeczką palantową na odległość z miejsca w pozycji wykroczonej (pomiar odległości);
- wykonuje zwisy na drabinkach przodem i tyłem;
- wykonuje pętzenie z przyborem;
- czołga się pod niskimi przeszkodami;
- wykonuje próbę gibkości;
- wykonuje próbę siły mięśni brzucha;
- wykonuje próbę siły rąk i barków;
- bierze udział w zabawach na czworakach z użyciem różnych przyborów;
- wspina się na niskie przyrządy;
- schodzi z niskich przyrządów;
- pokonuje przeszkody dołem i górą;
- wspina się po skośnie ustawionej taweczce;
- wspina się, podciąga i wbiega na różne przyrządy;
- toczy przybory ręką lub nogą;
- przeciąga przybory po podłożu;
- wykonuje mocowanie w pozycjach wysokich i niskich;
- przenosi przybory oburącz, pojedynczo i w parze (do 3 kg);
- przekazuje współwiczącemu przybory w różnym tempie i w różnych pozycjach;

- przechodzi z zamkniętymi oczami po linii rozłożonej na podłodze;
- wykonuje przejście równoważne po różnych przyrządach;
- wykonuje przejścia po ławeczce różnymi sposobami, z przyborami i bez nich;
- wykonuje ćwiczenia dotyczące szyi (skłony głową w przód, w tył, na boki, krążenia głową);
- wykonuje ćwiczenia dotyczące ramion i pasa barkowego;
- wykonuje ćwiczenia dotyczące tułowia we wszystkich płaszczyznach z różnym ułożeniem ramion;
- wykonuje ćwiczenia dotyczące nóg (wspięcia, przysiady, podskoki w różnych kierunkach, ćwiczenia przeciw płaskostopiu);
- wykonuje podpór tyłem;
- organizuje zabawę w odtwarzanie obrazów za pomocą ciała;
- organizuje zabawy rytmiczno-taneczne;
- organizuje zabawy i gry ruchowe przygotowujące do gier zespołowych;
- przestrzega zasad współdziałania w grupie;
- zna zasady rywalizacji – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje czyjeś zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu;
- uświadamia sobie i akceptuje różnice w sprawności fizycznej ludzi, w tym osób niepełnosprawnych;
- dogania współćwiczącego i wyprzedza go z lewej strony zgodnie z zasadami ruchu drogowego;
- wie, że osoby i grupy należy wymijać zgodnie z zasadami ruchu drogowego;
- omija przeszkody zgodnie z zasadami ruchu drogowego;
- dba o bezpieczeństwo podczas uprawiania sportu;
- zna zasady udzielania pierwszej pomocy;
- uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek;
- bierze udział w grze w dwa ognie (podawanie i chwytywanie piłki w miejscu i w ruchu, rzucanie do celu, gra według ustalonych zasad);
- bierze udział w grze w minipiłkę nożną (podania piłki zewnętrznym i wewnętrznym podbiciem stopy do współpartnera, prowadzenie piłki nogą, strzały na bramkę, gra według ustalonych zasad);
- bierze udział w grze w minikoszykówkę (rzuty do kosza, kozłowanie piłki prawą i lewą ręką, podania piłki oburącz sprzed klatki piersiowej w miejscu, w marszu i w biegu, rzuty do kosza w biegu po uprzednim kozłowaniu, podawanie piłki w ruchu w przód, w tył, w prawo i w lewo);
- bierze udział w grze w minisiatkówkę (odbicia piłki w parze oburącz sposobem górnym i dolnym, kierowanie piłki sposobem górnym i dolnym w określone miejsce boiska);
- bierze udział w grze w minipiłkę ręczną (podania piłki w parze w miejscu i w ruchu, rzucanie do celu stałego i ruchomego, rzucanie do bramki z miejsca i z biegu);
- wykonuje rzuty i chwyt w zabawach rzutnych z użyciem różnych przyborów;
- bierze udział w grze w ringo (rzucanie kółka oburącz i jednorącz, chwytywanie kółka oburącz w miejscu, w wyskoku i w przysiadzie, rzucanie kółkiem do celu, gra według ustalonych zasad);
- szybko reaguje na sygnał wzrokowy lub słuchowy;
- zmienia kierunek ruchu i zatrzymuje się na sygnał;
- naśladuje ruchy współćwiczącego;
- wykonuje ruchy przeciwstawne do ruchów współćwiczącego;
- wykonuje podania piłki z wykonywaniem dodatkowych czynności, np. klaśnięć;
- uczestniczy w zabawach i grach orientacyjno-porządkowych;
- uczestniczy w grach zespołowych;
- pokonuje tory przeszkód;
- uprawia inne sporty.